

Nieuwsbrief Stichting Beekdal de Oude Riet, November '25

Lezing Koos Vos

'De Stoomboot van Boerakker -
Het Dwarsdiep als verkeersader'
op **maandagavond 17 november**
in **Dorpshuis de Vrijborg** te Nuis
Organisatie: Stichting Beekdal de Oude Riet,
Aanvang: inloop vanaf 19.30 uur
Toegang is gratis

Thema is de **transportfunctie** van het
beekdal **Oude Riet / Dwarsdiep**. Sinds
enkele jaren krijgt dit beekdal nieuwe func-
ties: waterberging en natuurontwikkeling.
In het verleden had het riviertje *andere*
functies, bijvoorbeeld als kanaal voor ver-
voer **van goederen en mensen**.

In zijn lezing gaat Koos Vos in op **aspecten**
van dat vervoer: zo kon je rond 1900 per
stoomboot van Boerakker naar 't Kret en
vandaar naar Enumatil en Stad. Maar ook de vaart per turftjalk en snik, de

DIENSTREGELING.	
Vertrek van Boerakker 's morg.	5.45 uur.
Aankomst te Kret	" 6.00 "
Vertrek van daar	" 6.05 "
Aankomst te Auwemaklap	" 6.55 "
Vertrek van daar	" 7.00 "
Aankomst te Enumatil	" 7.25 "
Vertrek van daar	" 7.30 "
Aankomst te Groningen	" 9.00 "
—	
Vertrek van Groningen 's nam.	2.00 uur.
Aankomst te Enumatil	" 3.30 "
Vertrek van daar	" 3.35 "
Aankomst te Auwemaklap	" 4.00 "
Vertrek van daar	" 4.05 "
Aankomst te Kret	" 4.55 "
Vertrek van daar	" 5.00 "
Aankomst te Boerakker	" 5.15 "

Koos Vos aan de Matsloot

De organisatie is in handen van onze Stichting Beekdal de Oude Riet. Ook in 2023 en 2024 organiseerden we een lezing, toen met archeoloog en landschapshistoricus Ben Westerink en hydroloog, weten- en waterschapper, Henk Hut.
In juni 2025 jl. is het Platform omgezet in een Stichting.
<https://www.ouderiet.com/> De Stichting vraagt aandacht voor dit beekdal dat lokaal ook wel bekend staat als **Oude Diep**, **Dwarsdiep** of **Matsloot** of noordelijker, als **Kommerzijlsterdiep** en **-riet**. De Oude Riet mondt bij Lammerburen uit in het Reitdiep.

Landmerk: stap voor stap van ontwerp naar realisatie

In onze Nieuwsbrief van 2024 schreven we al over de realisatie van een *landmerk* aan het Dwarsdiep. Zo'n landmerk kun je zien als een kunstwerk in de openbare ruimte dat bezoekers iets bijzonders laat ervaren. We denken in dit geval aan een ontwerp voor een turfschip. In onze omgeving werd veel turf gebaggerd en afgevoerd naar de stad Groningen. Jan en Hedde Boerema hebben in hun prachtboek 'Vlijtige armoede en tonnen gouds - twee eeuwen gemeente Marum' daar veel over verteld.

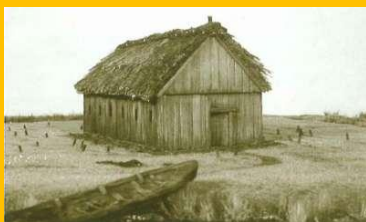

Ook het - versleten - ANWB-informatiebord bij de Balktil vertelt hoe turftjalken turf, pulp, varkens en andere landbouwproducten afvoerden, maar bijvoorbeeld manufacturen en - heel bijzonder - de jaarlijkse kermis aanvoerden. Je zag de zeilen in de verte verdwijnen.

Najaar '24 zijn we met zo'n 150 brugklassers van het Technasium Leek het gebied in geweest. De leerlingen hebben daarna ontwerpen gemaakt voor een landmerk dat interessant is, duurzaam, bestand tegen vandalisme en niet te grootschalig. Er zijn veel mooie ideeën bedacht, zie de foto's hiernaast. Intussen zitten we als Stichting tot over onze oren in het taaie werk om fondsen te werven, kunstenaars te vinden, omwonenden mee te krijgen en niet te vergeten de instanties te paaien.

Archeologisch onderzoek bij de Oude Rijte

Het beekje valt niet erg op in de weilanden iets ten oosten van het Wilgenpad. Toch zit er een mooie kronkel in dit restant van de Oude Rijt. Op de bijgaand kaartje is te zien dat dit riviertje rond 1918 nog uitstroomde in het Dwarsdiep. Daar zijn dan de bochten nog intact, niet in het echt, maar nog wel op deze kaart. De Oude Rijte ontsprong ooit vermoedelijk aan de Holm, de hoger gelegen streek richting Tolbert, om af te wateren op de toen nog meanderende Oude Dwarsdiep.

Een houten kerkje uit de vroege middeleeuwen, zoals gereconstrueerd in Petten
<https://www.zijpermuseum.nl/canon/0719.html>

Vlakbij komen twee natuurkokers voor 'spelt of historische gewassen'. De oude beek krijgt aan de zuidkant een 'natuurvriendelijke oever' en er is plek voor een informatiebord, markeringspunt of kunstwerk. Werk aan de winkel dus voor onze stichting.

Voor het zover is gaat de schop in de grond. In de nabije omgeving zijn vondsten uit de prehistorie gedaan, bijlen en hoorns van oerossen. Stond hier in de vroege middeleeuwen een houten kerkje? Zeker is dat het Kuzemer klooster hier bezittingen had.

Nieuws uit de Marumerlage

Aan de noordkant van de Marumerlage wordt een aanzienlijk gebied aan het bestaande natuur- en waterbergingsgebied toegevoegd. Het nieuwe terrein is onderdeel van de taakstelling van Provincie en Waterschappen om ruimte te maken voor natuurontwikkeling en recreatie.

Dat betekent wel iets voor de huidige en toekomstige gebruikers.

Voor pachters betekent het net even andere omstandigheden voor hun schapen en andere vee dat hier wordt geweid.

Marumerlage – een kletsnat Oerdal

Beekdal vol natuur

Dit 26 hectare grote gebied is een paradijs voor watervogels en wandelaars. Sinds 2014 is het ingericht als waterbergings- en natuurgebied. Hier stroomt de bovenloop van het Oude Diep, een riviertje dat ontstond op de grens met Friesland. Van oorsprong was dit een veenriviertje, tegenwoordig komt hier veel zwelwater omhoog uit de bodem. Al in de vroege middeleeuwen vestigden mensen zich aan de zuidkant van het dal. De naam Marum betekent 'huis aan het water' (mar = meer, um = heern) – een plek die je via land én water kan bereiken. Rond Marum lagen nog tot een eeuw geleden uitgestrekte heidevelden en veengebieden. Het was een arme streek. Door de kletsnatte bodem konden boeren in dit beekdal weinig beginnen. Gelukkig bood het omliggende land andere mogelijkheden.

Uzaroer – roestig goud

Eind jaren '40 nog maar 75 cent per week. Het werd met paard en wagen afgevoerd, vaak in grote, stinkende hopen langs de weg. In 1908 stelde de gemeente Marum daarom regels in: opslag mocht alleen in loodsen, vervoer alleen met geladen wagons. De oer ging uiteindelijk naar Umliden of staalfabrieken in het buitenland.

Houtwallen en haailanden

Langs de dalranden lagen houtwallen die een stuk boven het dal uitstaken. Ze dienden als wekling en leverden geriefhout, handig voor op het erf of als brandhout. In het natte dal zelf lagen haailanden waar langvee graasde. Boeren konden hier weinig verbouwen; het gebied fungeerde als natuurlijke wateropvang.

Dat is het nog steeds. De herinrichting van 2014 was niet de eerste ingreep: al vóór 1900 stonden delen van het Westerkwartier 'n winters onder water. Daar kulturen de kletsnatte oer van kletsnat.

Voor wandelaars houdt het in dat er nieuwe routes komen. Inzet is om een rondwandeling te maken aan de noordkant van de al bestaande waterpartij. De lawaaiige wandeling pal langs de A7 blijft de natuurliefhebbers dan bespaard. Over deze routes, maar ook over de bestaande uitkijkheuvel met 'stins', wordt nog beraadslaagd.

Staatsbosbeheer plaatst dit najaar in de Marumerlage drie nieuwe toeristische borden die door onze Stichting zijn bedacht. Eén ervan is het bord met als titel 'Marumerlage – een kletsnat Oerdal'. De twee andere gaan over de Balktil, dus de brug over het Dwarsdiep verderop, en één bij de uitkijktoren die is vorm gegeven als stinswier, net als in Marum bij de kerk.

Stichting

Vorig jaar meldden we het al. We hebben een stichting opgezet met als doel om makkelijker fondsen aan te kunnen spreken. Voorzitter is Hettie Zeilemaker, penningmeester Menzo de Groot en Joost Eskes is secretaris. Voor meer informatie zie onze website hieronder. Onze kerngroep, hiernaast op de foto, blijft echter bron van inspiratie.

Bloemenlint

We zijn niet de enige organisatie die aandacht vraagt voor verdwenen riviertjes en beken. Ook Koningsdiep, Gave, Reitdiep en Lauwers doen dat. Inspiratiebron is vaak de Drentse Aa, die vanaf de jaren '70 uitgroeide tot icoon van natuurherstel.

Kan de **Fivel** ook zo'n initiatief worden? Dit riviertje leende zijn naam ooit aan het oude Ommeland

Fivelingo, de streek rond Appingedam. De Fivel is tegenwoordig amper terug te vinden in het landschap. Of zou herstel ervan kunnen beginnen met een *bloemenlint* door het landschap?

Dat is in elk geval de inzet van de **Fivelboezemvrienden** die zo'n 16 kilometer voormalig rivierlandschap inzaaiden met bloemenmengsels. 'We hopen in het voorjaar op een mooi bloemenlint met allerlei verschillende bloemen', aldus een van de initiatiefnemers. (bron: RTV Noord, 12/9/25)

Foldernieuws

Soms duurt het even, maar dan heb je ook wat. Eindelijk is onze folder klaar! Het Platform heeft in 2023/24 hard gewerkt aan zes wandel- en fietsroutes in beekdallandschap de Oude Riet. Ervaren wandelaarster Renilde bedacht de routes en samen stelden we teksten vast. Medewerkers van de gemeente hebben onze voorzet ingekopt. Links een wat ouder concept.

Contact - www.ouderiet.com, email via info@ouderiet.com